

Antifón Sofista

Testimonia DK 87 A

A 1 = Suidás, Lexicon s.v. *Antifón*

Antifón z Athén, vykladač věšterných znamení, epický básník a sofista. Říkalo se mu „Kuchař slov“.

Antifón z Athén, vykladač snů. Napsal *O posuzování snů* (B 78-81).

A 2 /1 = Hermogenés, de id. II, 399, 18 R. = *Peri ideón logón* II, 11, 107 Rabe

A 2 /2 = Hermogenés, de id. II, 399, 18 R. p. 401, 12 = *Peri ideón logón* 2, 11, 146 Rabe

A 3 = Xenofón, *Memorabilia* I, 6, 1-15

Nebylo by vhodné pominout jeho (Sókratovy) rozmluvy se sofistou Antifóntem. Když totiž Antifón jednou chtěl Sókratovi odvést žáky, přišel k němu a promluvil v jejich přítomnosti toto:

(2) „Sókrate, já jsem se domníval, že ti, kdo filosofují, se nutně stávají šťastnějšími. Ty však, jak se mi zdá, sis z filosofie odnesl pravý opak. Vždyť žiješ tak, že by ani žádný sluha u svého pána při takovém živobytí nezůstal. Jíš nejhorší možná jídla a piješ nejhorší nápoje, tvoje oblečení není pouze špatné, ale navíc stejné v létě i v zimě, chodíš bosý a bez spodního oděvu.

(3) Přesto nepřijímáš peníze, i když jejich získávání těší a jejich vlastnění činí život svobodnějším a také příjemnějším. Ve všech řemeslech učitelé působí, že je učedníci napodobují; pokud však i ty takto vedeš své žáky, uvaž, že jsi učitelem neštěstí.“

Na to mu Sókratés odpověděl:

„Zdá se mi, Antifónte, že považuješ můj život za takto bídný, takže jsem přesvědčen, že by sis vybral raději zemřít než žít jako já. Nuže, podívejme se, proč ti můj způsob života připadá krutý.

(5) Snad proto, že ti, kdo přijímají peníze, musí odpracovat to, za co přijali mzdu, avšak já, když nic neberu, nemusím rozmlouvat s tím, s kým nechci? ...

(10) Zdá se mi, Antifónte, že to, co považuješ za štěstí, je rozmařilost a nákladnost. Já však za božské považuji nemít žádné potřeby; mít jich co nejméně, to pokládám za nejbližší božskému a ono božské za nejlepší, to nejbližší božskému pak za nejbližší nejlepšímu.“

(11) Když Antifón znovu rozmlouval se Sókratem, řekl:

„Sókrate, považuji tě sice za spravedlivého, avšak vůbec ne za moudrého. Domnívám se, že to také sám pochopíš. Vždyť za svou společnost nepožaduješ žádné peníze, přestože bys nikomu nedal zadarmo svůj oděv nebo dům, ani nic jiného, čemu přisuzuješ nějakou peněžní hodnotu, leč vzal bys ne méně, než je vhodné.

(12) Je tedy zřejmé, že pokud by ses domníval, že společenství s tebou má nějakou hodnotu, požadoval bys za něj ne méně peněz, než na kolik bys je cenil. Spravedlivý sice jsi, protože neklameš kvůli zbohatnutí, moudrý však nejsi, neboť to, co víš, nemá žádnou hodnotu.“

(13) Sókratés mu odpověděl:

„Antifónte, u nás je obvyklé, že krásu, a stejně tak i moudrost, lze nabízet způsobem pěkným i potupným. Vždyť pokud někdo prodává krásu za peníze tomu, kdo si ji žádá, nazývá se to prostitucí; když však někdo poznal, že milovník je pěkný a dobrý, stává se jeho přítelem, a to se považuje za rozumné. Ty, kteří chtějí svou moudrost prodávat za peníze, se nazývají sofisté, podobně jako prostitutky. Když však někdo učí toho, jehož ušlechtilost poznává, co je v něm dobrého, stává se přítelem, a o tom se soudí, že jedná jako dobrý občan.

(14) Se mnou je to takhle, Antifónte: Jako má někdo radost z dobrého koně, psa nebo ptáka, tak a ještě více mám radost z dobrých přátel, a pokud mám něco dobrého, učím to a představuji ostatním, co jim může přispět k jejich dokonalosti. Společně se svými přáteli probírám poklady, které dávní moudří mužové zanechali zapsané ve svých knihách, a když tam vidíme něco dobrého, považujeme to za cosi velkého a vkládáme to do srdce, když jsme navzájem přáteli.“

Když jsem toto vše slyšel, zdálo se mi, že on sám je blažený a že vede posluchače k dokonalosti.

(15) Jindy se ho zase Antifón ptal, jak si může myslet, že jiné připravuje pro politiku, když se sám politikou nezabývá, třebaže jí rozumí. Odpověděl:

„Zda-li pak bych, Antifónte, dokázal v politice víc, pokud bych se jí věnoval pouze sám, nebo když se postarám o co nejvíc takových lidí, kteří by byli vhodní k politické činnosti?“

A 4 = Athénaios, *Deipnosophistae* XV, 673e-f (XV, 15 Kaibel)

A 5 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum II, 46

Jak Aristotelés říká ve třetí knize spisu *O básnictví*, Sókrata kritizoval Antilochos z Lémnu a vykladač věšteiných znamení Antifón.

A 6/1 = Pseudo-Plútarchos, Vit. X orat. 1; p. 833c

A 6/2 = Filostratos, Vitae sophistarum I, 15, 2

A 7 = Lúkianos, Verrae historiae II, 33 Macleod

(Na Ostrově Snů:) ... a blízko (pramene) dva chrámy, Šalby a Pravdy, kde je též jejich vnitřní svatyně a věštírna, kterou spravoval a v níž prorokoval Antifón, vykladač snů, jemuž se od Spánku dostalo této cti.

A 8 = Kléméns Alex., Stromata VII, 24,4 (př. V. Černušková)

Trefná je i Antifónova replika. Kdosi vykládal jako znamení, že svině sežrala selata. Když Antifón spatřil, jak je ta svině kvůli chovatelově lakotě zmořená hladem, řekl: „Bud' rád za takové znamení. Mohla sežrat tvoje děti, když je tak vyhladovělá!“

A 9 = Gnomolog. Vindob. 50; p. 14 Wachsm.